

**SÕMERU RAAMATUKOGU KOOS
LEPNA HARURAAMATUKOGUGA
2021.AASTA TEGEVUSE ARUANNE.**

Sisukord

Sissejuhatus	5
1. Põhilised tegevussuunad	5
1.1 Koroonaviiruse mõju	6
2 Juhtimine	7
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:	7
2.2 Eelarve	8
2.3 Projektid.....	9
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	9
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	9
2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	11
2.4.3 Erialahariduse omandamine	11
2.4.4 Töötajate tunnustamine	11
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.....	11
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	12
3.Kogud komplekteerimine ja töötlemine	12
3.1.1 Raamatu komplekteerimine.....	13
3.1.3 Auviste komplekteerimine	14
3.2 inventuurid, mahakandmised	14
4.Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	14
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	15
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	15
4.3 RVL teenindus.....	17
4.4 Laste- ja noorteteenindus	17
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	17
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	17
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.	18
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	18
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	18
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	19
4.6.1 kohalikul tasandil	19
4.6.2 riiklikul tasandil.....	20
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	20

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	20
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	20
4.9 Andmebaasid	20
5. 2022. aasta tegevused	20
LISA 1. Personali koolitus	22
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	22
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	22
LISA 4. Laste ja noorteüritused	22

Sissejuhatus

Tabel 1

Omaavalitsus	Elanike arv (01.12.21)	Raamatukogusid kokku	Harukogude arv	Teeninduspunktide arv
Rakvere vald	4606	2	1	3

Üldkasutatavate raamatukogude arv: Põhikogu, haruraamatukogud arv ja teeninduspunktide arv

1. Põhilised tegevussuunad

2021.aastal pidid raamatukogud taas oma töös arvestama Vabariigi Valitsuse korraldusel Covid-19 viiruse leviku tõkestamiseks kehtestatud meetmete ja piirangutega, mille tõttu jäid nii mõnedki raamatukoguteenused külastajatele kättesaamatuks. 11.märtsist kuni 03.maini pakkusid raamatukogud vaid kontaktivaba laenutust, ka hilisem aeg tõi viirusekartuse tõttu raamatukogudesse vähem rahvast kui tavaliselt. Vastavalt Kultuuriministeeriumi käitumisjuhendile kehtestati piirangud haridusprogrammide, raamatukogutundide ja ürituste läbiviimise osas. Vähenesid külastuste ja lugejate numbrid, harvenes töö lasteaiaga. Oluliselt suurenes aga Sõmeru raamatukogus avaliku veebi külastatavus, otsinguid tehti pea neli korda enam kui eelneval aastal (9478 otsingut).

Oluliseks sammuks Sõmeru raamatukogu lugejateeninduses võib lugeda Cleveron raamatukapi teenust alates 07.septembrist. Raamatukapp saadi tänu Kultuuriministeeriumi COVID-19 puhangust tingitud erakorralise abi taotlusvooru edukale läbimisele. Teenus on innovaatiline ja jätkusuutlik ning raamatute kättesaamine pole enam seotud raamatukogu lahtiolekuaegadega.

29.septembril kohtusime Sõmeru raamatukogus kirjanik Heli Künnapasega.

Sõmeru raamatukogus said lapsevanemad ja pedagoogid kuulata nõuandetundi „Aita laps enesekindlaks“, mida viis läbi eripedagoog ja logopeed Lena Jaago.

Hariv ja huvitavalt kujundatud oli Norra saatkonna näitus „Norra lastekirjandus“ Sõmeru raamatukogus.

Septembrist oli Sõmeru raamatukogus Sõmerul väljas kunstistuudio „Pistrik“ ulatuslik näitus, mis hõlmas nii graafikat, joonistusi kui keraamikat (juhendaja Kille Kruuv).

Detsembris said külastajad nautida juba traditsioonilist Sõmeru saviringi tööde näitust (juhendaja Toivo Reinsoo).

Lepna haruraamatukogus avati 1.septembril Omniva postipunkt. Tegevused Lepna haruraamatukogus, mis peaks toimima ka külakeskusena, jäid tagasihoidlikuks. Sügisel jätkas jooga treening, koos käis käsitööring täiskasvanutele. Aastaringi toimub lastele mänguasjade vahetus.

1.1 Koroonaviiruse mõju

TEENUS

Kuidas olid koroonaviiruse levikust mõjutatud raamatukogude füüsilise ruumi lahtiolekuajad ja teenuse kättesaadavuse ajad? (Teenuse kättesaadavus aeg-aeg koroonaviiruse levikust mõjutatud raamatukogude füüsilise ruumi mille jooksul raamatukoguhoidja vastab telefonile/e-kirjadele, kasutaja saab kasutada iseteenindusvõimalusi, tagastuskaste, e-kanaleid, osa võtta virtuaalüritustest ja –koolitustest, kasutada arvutit jne)

Milliseid olemasolevaid teenuseid hakati pakkuma uusi lahendusi ja tehnoloogilisi vahendeid kasutades? Milliseid uusi teenuseid hakati pakkuma?

Juba teist aastat jätkasid raamatukogud tööd erandlikus olukorras, töö korraldamisel juhinduti Kultuuriministeeriumi käitumisjuhistest. Raamatukogude töötajad olid saanud juba kogemused eelmisest Covid-19 perioodist, suuremad hirmud olid kadunud, osati hoida end ja külastajaid.

Alates 11.märtsist kuni 03.maini pakkusid raamatukogud kontaktivaba laenutust. Lugejail oli raamatuid võimalik tellida e-posti kaudu, telefonitsi, teavikuid sai reserveerida ka ise või järjekorda panna raamatukoguprogrammi URRAM veebilehel www.lugeja.ee. Lugejaks registreerimise blanketid olid kättesaadav valla kodulehel. Toimis printimis- ja paljundusteenus. Perioodi, kus lugejaile ühtegi teenust ei pakutud, eelmisel aastal ei olnud. Kui alates maikuust oli lugejatel taas võimalus raamatukokku tulla ja ise raamatuid valida ning muid teenuseid kasutada, siis vastavalt Kultuuriministeeriumi käitumisjuhendile kehtestati piirangud haridusprogrammide, raamatukogutundide ja ürituste läbiviimise osas. Lisandus maski kandmise kohustus töötajatele ja lugejatele.

TARISTU

Kas ja kuidas uuendati raamatukogu taristut?

Alates 7.septembrist on Sõmeru raamatukogu lugejatel kasutada CLEVERON raamatukappi. Raamatukapp saadi tänu Kultuuriministeeriumi COVID-19 puhangust tingitud erakorralise abi taotlusvooru edukale läbimisele. Kuna õues asuvale raamatukapile on ligipääs ööpäevaringne, pole raamatute kättesaamine enam seotud raamatukogu lahtioleku aegadega. Teenus on innovaatiline ja jätkusuutlik.

EELARVE

Rakvere Vallavalitsuse poolt raamatukogude eelarvetes kärpeid ei tehtud.

TÖÖKORRALDUS

Milliseid ümberkorraldusi tehti raamatukogude ruumides ja töökorralduses? Kas ja kuidas korraldati raamatukoguhoidjate kaugtöö? Kas ümberkorraldused on püsivad?

Raamatukogude ruumides ümberkorraldusi ei tehtud, kontaktivaba laenutuse perioodil jätsime Sõmeru raamatukogus lugejatele komplekteeritud raamatupakid eesruumi riiulile, samale riiulile sai panna ka tagastatud teavikud. Juurdepääs oli kella 10.00-16.00. Lepna haruraamatukogus laenutati kontaktivabalt koridori kaudu, reserveeritud raamatupakid ootasid aknalaual, raamatute tagastamiseks oli eraldi kast. Raamatukogude töötajad viibisid kontaktivaba laenutuse perioodil füüsiliselt töökohtadel, kaugtööd polnud võimalik rakendada, kuna mõlemas raamatukogus töötab üks inimene.

PARIMAD UUED PRAKTIKAD

Millised olid koroonaviiruse levikust tulenevad suurimad väljakutsed?

Tänu tavapäratule tööaastale jäid enamus plaanid ja eesmärgid täitmata: pidime tühistama planeeritud üritused, viirusekartuses oli sügisel läbiviidud üritustel osalejate arv väike, lugejad pelgasid raamatukogus rahva seas liikumist. Seetõttu langesid ka laenutuste ja lugejate numbrid. Lepna haruraamatukogus polnud külastajad rahul maskide kandmise nõude ja Covid-passide kontrollimisega, Sõmeru raamatukogus nimetatud probleeme ei esinenud, inimesed olid mõistvad ja tänulikud, et said raamatukogu külastada.

Milliseid võimalusi pakkus koroonaviiruse levikust tulenev keeruline olukord raamatukoguteenuse arendamiseks? Millised olid suurimad õppetunnid?

Keeruline olukord õpetas meid kõiki: veendusime, et kaasaegse raamatukoguteenuse juurde kuuluvad kindlasti raamatukapp ja tagastuskast; et lugejatega suhtlemisel ja nõustamisel suureneb virtuaalteenuste osakaal; tõdemus, et ka raamatukogutöötajal endal tuleb pidevalt õppida digioskusi ja virtuaalmaailma teenuseid tundma.

CLEVERONI raamatukapp on nüüdseks Sõmeru raamatukogul olemas, 2022.aasta eelarvesse jäävad raamatute tagastuskastid nii Sõmerule kui ka Lepnale.

2 Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

Raamatukogud jätkasid tööd 2018.aastal loodud struktuuri alusel: Sõmeru raamatukogu koos Lepna haruraamatukoguga. Juhenddokumendid on ajakohased: 12.09.2018.a. uuendatud ja Rakvere Vallavolikogu poolt kinnitatud „Sõmeru raamatukogu põhimäärus“, 17.10.2018 vastu võetud „Rakvere valla raamatukogude kasutamise eeskiri“ ja „Rakvere valla raamatukogude töökorralduse reeglid.“

Sõmeru raamatukogus viidi läbi kvaliteedihindamine 2020.aastal. Arengukava on koostamisel. Raamatukoguteenused kajastuvad ka Rakvere valla arengukavas 2019-2035, kus on eraldi välja toodud raamatukogud (üldeesmärk – valla raamatukogud on populaarsed ja kannavad kogukonnakeskuste ja kultuuripärandi rolli, välja on toodud tänased kitsaskohad, tegevused ja investeeringud).

Raamatukogul on neljaliikmeline nõukogu, mida juhib Kaili Õunapuu-Seidelberg.

Raamatukogude tööd juhib igapäevaselt Sõmeru raamatukogu direktor. Raamatukogud töötavad täistööajaga: Sõmeru raamatukogu on avatud aastaringselt tööpäevadel 10.00-18.00, Lepna raamatukogu töötab tööpäevadel ETNR 10.00-18.00, K 12.00-19.00. Vaid kontaktivaba laenutuse perioodil oli laenutusteenus kättesaadav 10.00-16.00. Puhkuseperioodil on Lepna raamatukogu suletud.

Raamatukogud asuvad hästi ligipääsetavas kohas, tagatud on vallasisene transpordiühendus eri piirkondade vahel.

Lugejate paremaks teenindamiseks on teeninduspiirekonnas kolm laenutuspunkti, kus kord kuus pakutakse laenutusteenust. Sõmeru raamatukogul on teeninduspunktid Ubja Päevakeskuses ja Vaeküla Külakeskuses. Eelmisel aastal jäid külastused teeninduspunktidesse

harvaks, Ubja Päevakeskus ei soovinud kontakte, kuna lugejateks on eakad inimesed. Viisin kohapeale suurema koguse mahakantud raamatuid, mida päevakeskuse juhataja sai eakatele värava taha viia.

Lepna haruraamatukogu pakub kord kuus laenutusteenust Veltsi Lastead-Algkoolis. Teeninduspiirkond on praegu raamatukoguvõrguga piisavalt kaetud.

2021.aastal saadi kriisiolukorras hästi hakkama, tagati katkematu raamatukoguteenus ja leiti uusi võimalusi selle pakkumiseks. Septembrikuus käivitus Lepna haruraamatukogus AS Eesti Posti postipunkti teenus.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.20. €	Seisuga 31.12.21 €	Muutus %
Eelarve kokku	68 298	70 711	+3,5%
Personalikulu	30 428	28 905	-5%

Komplekteerimiskulu	17 710	18 310	+3,4%
sh KOV-lt	7 883	8 027	+1,8%
sh riigilt	9 827	10 283	+4,6%
Infotehnoloogiakulu	1 123	1 289	+14,8%
Täienduskoolituskulu	22	27	+22%
Üritustele/näitustele	224	307	+37%

2.3 Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
COVID-19 puhangust tingitud erakorraline abi kultuurikorraldaja teenuse, äriprotsessi või ärimudeli ümberkorraldamiseks. (CLEVEON raamatukapi teenus) Kultuuriministeeriumi toetusprogramm.	11.05.21-07.09.21	7320.-€	7474.34 € (154.34 tasus Rakvere Vallavalitsus)

Tänapäeva raamatukogu lugateeninduse paremaks muutmisel oli vaja tagada lugejatele raamatute parem kättesaadavus sõltumata raamatukogu lahtiolekuajast. Raamatukapi teenus on tänases ja homses päevas hädavajalik ning aitab pakkuda kvaliteetset teenust ka COVID-19 võimalike piirangute tingimustes. Raamatukapi teenust pakub Sõmeru raamatukogu alates 07.septembrist 2021.a..

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Personali koosseisus muudatusi ei toimunud: Sõmeru raamatukogus töötab üks inimene, täiskohaga raamatukogu direktor ja Lepna haruraamatukogus täiskohaga raamatukoguhoidja.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest.

Teema	Korraldaja	Tundide arv	Osalejate arv
Erialased täienduskoolitused			
RaRa seminar (veebis) „Tulevik on T-kujuline: töö ja kompetentsid 21.sajandi raamatukogus“.	Rahvusraamatukogu	2	1
RaRa aruteluseminar (veebis) „Üleriigilise mõjuga arendusprojektid raamatukoguvõrgus“	Rahvusraamatukogu	2	1
Infootsing raamatukogutöötajatele.	Rahvusraamatukogu	4	1
Zoomi kasutamine.	BCS koolitus	2	1
Eesti Lastekirjanduse aastakoosolek.	Eesti Lastekirjanduse Keskus	4	1
LVKRRK korraldatud erialased täienduskoolitused	LVKRRK		
Ametikiri.	LVKRRK	5	1
Meediapädevus veebis ja digitaalne turvalisus.	LVKRRK	8	2
ETKA Andras elukestva õppe seminar. Kuidas ebakindlatel ja muutuvatel aegadel säilenõtkke olla?	LVKRRK	5	1
Ülevaade krimikirjandusest	LVKRRK	2	1
Muud koolitused			

Tulenevalt viirusega seotud piirangutest, viidi enamus koolitustest läbi veebikeskkonnas. Meeldis, et koolitustel sai osaleda raamatukogust lahkumata ja ei pidanud koolitusel viibimiseks raamatukogu sulgema.

LISA 1

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud, koolitused.

Sõmeru raamatukogu esines päevakeskuses erivajadustega inimestele, kus tutvustas uuemat kirjandust ning viis läbi viktoriini eesti kirjandusest.

LISA 2

2.4.3 Erialahariduse omandamine.

Sõmeru raamatukogu direktor Ene Tamm omab erialast kõrgharidust. Lepna haruraamatukogu töötajal on raamatukoguhoidja III kutsekvalifikatsioon.

2.4.4 Töötajate tunnustamine.

Aruandeaastal raamatukogude töötajatele tunnustust ei omistatud.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.

Sõmeru raamatukogu koos Lepna haruraamatukoguga kuuluvad Rakvere valla haldusalasse. Sõmeru raamatukogu asub Rakvere valla keskusehoones alates hoone valmimisest 2010.a. Samas majas asuvad vallavalitsus, klubi, päevakeskus, tegutsevad isetegevusringid. Raamatukogu ruumid on avarad ja valgusküllased ning võimaldavad korraldada erinevaid üritusi ja näitusi. Aruandeaastal vahetati ära kogu raamatukogu põrandat kattev vaip 283 ruutmeetri ulatuses. Selle väga mahulise töö teostamiseks kolisime kõrvalruumidesse kogu raamatukogu fondi ja kui vaipkatte oli paigaldatud, siis kolisime raamatud uuesti tagasi.

Lepna haruraamatukogu asub praegustes ruumides alates 2020.aasta veebruarist. Uues raamatukogus on 245 m² kasulikku põrandapinda. Raamatukogu asub kortermaja esimesel korrusel ja juurdepääs on tagatud kahelt poolt maja. Tagantpoolt on olemas eraldi kaldteega juurdepääs liikumispuudega külastajatele. Siseruumid on jagatud kahele korrusele, 1.korrusele ja 0.korrusele, eraldi on seminari/koosolekute ruum, köök koos rõduga. Uue mööbliga on sisustatud lastenurk, raamatukogus on uued riulid teavikute jaoks ning ürituste läbiviimiseks

vajaminev sisustus (televiisor, 40 tooli). Ruumid annavad suurepärase võimaluse kogukonnakeskuseks.

LISA 3

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimestele.

Sõmeru raamatukogus on tagatud liikumispuudega lugejatele juurdepääs raamatukokku. Hoones puuduvad trepid ja avarates ruumides on võimalik liikuda ratastooliga.

Lepna haruraamatukogu asub kortermaja esimesel korrusel, maja tagant on kaldteega juurdepääs liikumispuudega külastajatele.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.

Sõmeru raamatukogus on lugejate kasutuses 3 arvutit varasema nelja asemel. Vähendamise tingis arvutite väga harv kasutamine. Uue aasta plaani on võetud töötajaarvuti väljavahetamine. Raamatukogu ruumides on WIFI leviala.

Lepna haruraamatukogus on lugejate kasutada üks arvuti, puudub avalik WIFI võrk.

Raamatukogudes on tasulised printimis- ja paljundamisvõimalused.

3.Kogud komplekteerimine ja töötlemine

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Aruandeaasta lõpuks oli Sõmeru raamatukogu ja Lepna haruraamatukogu fondides kokku 31 218 raamatut, sellest Sõmeru raamatukogus 16944 ja Lepna haruraamatukogus 14274 eksemplari. Aasta jooksul lisandus 1053 raamatut (Sõmeru - 668, Lepna - 385), millest 1004 eksemplari moodustas ilu- ja lastekirjandus (95%). Annetustena lisandus 38 teavikut (Sõmeru - 33, Lepna - 5). Eesti Lastekirjanduse Keskuselt saime „Lugemisisu“ programmi raames Sõmeru raamatukokku 25 eksemplari laste- ja noortekirjandust. Annetuste osakaal kogude juurdekasvust on 3,6% (Sõmerul 5%, Lepnal 1,3%).

Raamatukogude fondi komplekteerimine toimub Lääne-Virumaa Keskraamatukogu kaudu, nii Sõmeru raamatukogu kui Lepna haruraamatukogu komplekteerivad vajalikud teavikud endale eraldi. Komplekteerimiskuludeks eraldati Sõmeru raamatukogule ja Lepna haruraamatukogule kokku 18 310.90 €, sellest raamatutele 14 983.-€. Riiklik dotatsioon moodustas sellest 10 283.-€ ja KOV toetus 4700.-€. Riigi poolt eraldati ka lisatoetus teavikute muretsemiseks, mis jagati elanikkonna arvu järgi raamatukogude vahel.

Järelkomplekteerimise käigus soetasime juurde kooliõpilastele vajaminevat kirjandust ning enim nõudlust omavaid trükiseid.

Komplekteeritavate raamatute hulgast moodustab põhiosa ilukirjandus, nii eestikeelse kui ka tõlkekirjanduse osas eelistatakse lugeda enam armastus- ja kriminaalromaane. Väga nõutud on ajaviitekirjandus. Valikuliselt tellime paremiku psühholoogilisest ja pedagoogilisest kirjandusest, sest nõudlus selle valdkonna teavikute järgi aina suureneb. Tuleb kindlasti arvestada lugejate sihtgruppidega, kes huvituvad ajaloost, tervisest, reisikirjandusest. Uue trendina on lisandunud huvi investeerimisõpikute järgi.

Enim laenutatud raamatud Sõmeru raamatukogus:

- Hepword, S. „Ämm“
- Mudlum „Mitte ainult minu tädi Ellen“
- Kassikäpp, L. „Ka vanad naised nutavad“

Lepna haruraamatukogus:

- North, A. „Varjusõber“
- Owens, D. „Kus laulavad langustid“
- Kiivikas, O. „Targalt toitumise ja treenimise käsiraamat“

Lugejarühmadest on suurimad laenutajad tööealised lugejad – kokku laenutusi 8854 (Sõmerul - 5836, Lepnal - 3018), järgnevad pensionärid - 4517 laenutust (Sõmeru - 3752, Lepna - 765). Perioodikat laenutati aasta jooksul Sõmerul – 2044 ja Lepnal 1460 korral.

Raamatukogude ringlus (laenutuse ja fondi suhe) oli raamatukogudel järgmine:

	2020	2021
Sõmeru raamatukogu	0,9	0,7
Lepna haruraamatukogu	0,4	0,3

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Aruandeaastal telliti raamatukogudesse perioodikat kokku 3327.90 € väärtuses: Sõmeru raamatukokku 2026.79 € ja Lepna haruraamatukokku 1301.11 €. Mõlemas raamatukogus

laenutatakse koju nii ajalehti kui ka ajakirju, laenutusaeg on 7 päeva. Perioodika tellimisel lähtutakse varasema perioodi statistikast ning lugejate soovidest. Ajalehti ning ajakirju laenutati kokku 3504 korral (Sõmeru – 2044 laenutust, neist 1081 korral pensionärid, Lepna – 1460 laenutust). Kuna perioodika on aastatega niivõrd palju kallinenud, siis on raamatukogu veel ainus koht, kus vanemaealine lugeja saab end ajalehtede kaudu uudistega kurssi viia.

Perioodikat kustutati kokku 112 eksemplari.

Kultuuriperioodikat telliti kokku summas 292.40 €, Sõmerul 141.90 € väärtuses (Looming, Loomingu Raamatukogu, Sirp, Õpetajate Leht, Hea Laps ja Täheke). Lepna haruraamatukogu kultuuriperioodika summa oli 150.50 € (Sirp, Hea Laps, Täheke, Loomingu Raamatukogu, Raamatukogu).

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Aruandeaastal raamatukogudesse auviseid ei lisandunud, põhjuseks kasutajate vähene huvi, vajadusel tellime RVL kaudu. Auviseid on Sõmeru raamatukogus 101, Lepnal auvised puuduvad.

3.2 inventuurid, mahakandmised

Aruandeaastal raamatukogudes inventuure läbi ei viidud (viimati viidi mõlemas raamatukogus läbi inventuurid 2020.aastal). Kokku kustutati aasta jooksul aegunud ja lagunenuid raamatuid 1132 eksemplari summas 6238.40 €, sellest Sõmeru raamatukogus 857 teavikut summas 4007.37 € ja Lepna haruraamatukogus 275 summas 2231.03 €.

4.Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.

Sõmeru raamatukogu teeninduspiirkonna elanike arv on 2927, neist 16% on Sõmeru raamatukogu lugejad, Lepna piirkonna elanike arv 1679 ning 9% neist on lugejad.

Sõmeru raamatukogus ja Lepna haruraamatukogus külastajatele tagatud kõik põhiteenused: raamatute ja perioodika kojulaenus ja kohalkasutus, teavikute reserveerimine ning järjekorda panemine, RVL, personaalne lugemisnõustamine, kasutajakoolitused, interneti ja arvuti kasutamine, koduteenindus, Cleveron raamatukapi teenus. Tasuliste teenustena pakume printimis- ja paljundusteenust. Erandkorras lisandus raamatukogude töösse ka COVID-passide tasuta trükkimise teenus.

Peamised muudatused olid tingitud eriolukorra piirangutest: kontaktivabal perioodil pakkusime lugejaile vaid laenutusteenust, personaalset nõustamist tehti kas telefoni või meili tee. Võimalik oli ka printida ja paljundada. Ka hilisemal perioodil olid külastajad viirusekartuses tagasihoidlikud raamatukogu külastama. Olukorrast tingituna langesid nii külastuste kui lugejate arvud. Sõmeru raamatukogust laenutati päevas keskmiselt 46 raamatut, iga külastaja laenutas aastas keskmiselt 27 raamatut.

Kuna Sõmerul ollakse harjunud käima raamatukogus kohapeal ajalehti ja ajakirju lugemas, langes ka kohalkasutuste arv märgatavalt (2020.a. - 1452, 2021.a. – 892).

Oluliselt suurenes Sõmeru raamatukogus avaliku veebi külastatavus, otsinguid tehti pea neli korda enam kui eelneval aastal (9478 otsingut).

Lepna haruraamatukogule lisandus 1.septembril Omniva postipunkti teenus.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Avaliku teabe kättesaadavus on tagatud raamatukogude lahtiolekuaegadel. Lugejate kasutada on raamatukogudes 4 lauaarvutit: Sõmerul 3 (vähendasime ühe lastele mõeldud arvuti võrra, kuna kasutajad praktiliselt puuduvad) ning Lepnal 1 (kasutavad nii lapsed kui täiskasvanud). Kokku kasutati AIP-i 88 korral, neist Sõmerul 26 ja Lepnal 62 korral.

AIP kasutuse languseks on kindlasti kontaktivaba laenutuse periood, eriolukord ja distantsõpe. Seoses distantsõppega on lastel kodus arvutid olemas, seega puudub selle kasutamiseks vajadus raamatukokku tulla.

Sõmeru raamatukogu ruumides on WIFI leviala, Lepna haruraamatukogus WIFI leviala puudub.

Külastajatel on internetis võimalik tutvuda kohaliku omavalitsuse dokumentidega, raamatukogus kohapeal on võimalus paberkandjal dokumentide lugemine. Võimaldatud on ligipääs e-riigi teenustele.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Tabel 4

Raamatu- kogu	Lugejad 2020	Lugejad 2021	Muutus (+-)
Sõmeru	528	469	-59
Lepna	185	156	-29
KOKKU	713	625	-88

Raamatu-kogu	Külastused 2020	Külastused 2021	Muutus (+-)	Virtuaal-külast. 2020	Virtuaal-külast. 2021	Muutus (+-)
Sõmeru	6640	4810	-1830	0	0	0
Lepna	2063	2201-182= 2019	-44	0	0	0
KOKKU	8703	6829	1874	0	0	0

Lepna haruraamatukogus oli 182 valimisjaoskonna külastust ekslikult märgitud Urramisse (2201-182= 2019 külastust õige).

Sõmeru raamatukapi külastusi oli 38.

Raamatu-kogu	Laenut-d 2020	Laenut-d 2021	Muutus (+-)	Päringud* 2020	Päringud* 2021	Muutus (+-)
Sõmeru	16106	12668	-3438	24	17	-7
Lepna	5521	5326	+105	16	8	-8
KOKKU	21627	17994	-3333	40	25	-15

***Infopäringud:**

Infopäringud registreeritakse koheselt raamatukoguprogrammi, aruandeaastal toestati 25 infopäringut. Peamiselt olid päringud seotud kooliõpilaste olümpiaadide ja loovtöödega.

Raamatu-kogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv*	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Sõmeru	0	0	0	0	0	0
Lepna	0	0	0	0	0	0
KOKKU	0	0	0	0	0	0

Raamatu-kogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv*	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Sõmeru	0	0	0	0	0	0
Lepna	0	0	0	0	0	0
KOKKU	0	0	0	0	0	0

Raamatu-kogu	Virtuaalnäituste arv 2020	Virtuaalnäituste arv 2021	Virtuaalnäituste külastajate arv 2020	Virtuaalnäituste külastajate arv 2021
Sõmeru	0	0	0	0
Lepna	0	0	0	0
KOKKU	0	0	0	0

4.3 RVL teenindus

RVL-i teenus toimus peamiselt oma valla raamatukogude vahel (Uhtna raamatukogu ja Lepna haruraamatukogu), tellimusi vahendavad vallatöötajad.

RVL laenutused:	sisse	välja
Kokku	225	109
Sõmeru	50	60
Lepna	175	49

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Aasta jooksul lisandus raamatukogudesse kokku 224 lastele ja noortele mõeldud raamatut, Sõmerule 136 ja Lepnale 91. Kogu tellitud kirjandusest oli lastekirjanduse osakaal 21%. Raamatute komplekteerimisel arvestati laste kõikide vanusegruppidega, eelistatud olid kindlasti eesti kirjanike teosed, väärt tõlkekirjandus, teatmeteosed. Jälgisime Eesti Lastekirjanduse Keskuse raamatusoovitusi.

Annetatud raamatute osakaal aasta jooksul saadud teavikutest oli Sõmeru raamatukogus 18,3% ja Lepna haruraamatukogus 1%.

Kuna Sõmeru raamatukogu on ühinenud ELK programmiga „Lugemisisu“, siis saime sealt annetusena 25 uut raamatut. Tänu „Lugemisisu“ programmile soetati juurde varem tellimistest välja jäänud raamatuid ja suurendati populaarsete raamatute eksemplaride arvu. Osteti juurde ka koolide soovitusliku kirjanduse teavikuid, et vahetada välja lagunenud raamatud.

Ajakirjadest on nii Sõmerul kui Lepnal lastele tellitud „Täheke“ ja „Hea Laps“.

Lepna haruraamatukogu laenutab välja ka lauamänge, neid lisandus juurde 2.

4.4.2 Laste- ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 5

Rmtk	Lug-d 2020	Lug-d 2021	Muutus (+/-)	Külast-d 2020	Külast-d 2021	Muutus (+/-)	Laenut 2020	Laenut 2021	Muutus (+/-)
------	------------	------------	--------------	---------------	---------------	--------------	-------------	-------------	--------------

Sõmeru	158	139	-19	1936	1298	-638	1717	1328	-389
Lepna	48	53	+5	561	548	-13	448	469	+21
KOKKU	206	192	-14	2497	1846	-651	2165	1797	-368

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Aruandeaastal oli lugejaid lapsi raamatukogudes kokku 192, moodustades kogu lugejaskonnast 27%, neist Sõmeru raamatukogus 139 (29%) ja Lepna haruraamatukogus 53 (28%). Nii kontaktivaba laenus kui ka koolilaste distantsõpe mõjutasid tugevalt laste tegevust raamatukogus. Laste kogunemised ja avalikud üritused siseruumides olid keelatud, lapsed jäid liiga kauaks raamatukogust eemale, seetõttu vähenes nii külastuste kui ka lugejate arv. Viiruse kartuses käisid lastele kohustuslikku kirjandust võtmas hoopiski lapsevanemad.

Sõmeru raamatukogus on kõige enam algklassiõpilastest lugejaid, põhikooli lõpetanud õpilased on aga raamatukogu jaoks kahjuks kadunud lugejad (käiakse Rakveres gümnaasiumis ning külastatakse ka sealset raamatukogu). Lepna haruraamatukogu lastest lugejaskonna moodustavad peamiselt Veltsi Algkool-Lasteaia õpilased, sealt tuleb ka põhiosa laenutustest. Lepna piirkonna lapsed kasutavad raamatukogu peamiselt ajaveetmisekohana: mängitakse lauamänge, joonistatakse, arvutite kasutamine jääb aina harvemaks.

Laste raamatukogukülastused moodustavad kogu külastuste üldarvust 36%, laste laenutused kogu laenutuste arvust 9,7%.

Raamatukogutunnid Sõmeru lasteaiarühmadele jäid harvaks, viirusest ei jäänud puutumata ka lasteaed. Õpilased said Sõmeru raamatukogus liiklusnädalal osaleda viktoriinis, saades auhinnaks helkurid. Harivaks ja huvitavaks kujunes Norra saatkonna näitus „Norra lastekirjandus“.

Sõmeru raamatukogu osaleb teist aastat Eesti Lastekirjanduse Keskuse lugemisprogrammis „Lugemisisu“.

Lepna haruraamatukogus toimus suvelugemine koos lugemispasside täitmisega.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused: ülevaade, millised olid põhiteemad ja millised suuremad üritused. LISA 4

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Siia ei lähe arvesse need erivajadustega lugejad, kes käivad raamatukogus ja kasutavad tavateenuseid. Siin on mõeldud spetsiaalseid raamatukoguteenuseid.

Tabel 6

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus	42	42	13

Erilugejaid oli Lepna haruraamatukogul 3, neist kahe juures käib raamatukoguhoidja, ühele lugejale saadetakse raamatuid valla sotsiaaltöötajaga.

Kordade ja teenuste arv on Urramis tegelikust olukorrast väiksem seetõttu, et programmi sisestati vaid 5 erilugeja kodukülastust, kuid ei sisestatud programmi nende lugejate külastusi, kes olid Covidi tõttu pidanud jääma eneseisolatsiooni ja soovisid raamatuid koju. Kokku käidi kodudes 42 korda (5+37).

Tabel 7

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
0	0	0

Milliseid teenuseid raamatukogu pakub teistele asutustele (näiteks haiglad, hooldekodud jne. Ei puuduta tavakoole ja teisi lasteasutusi)

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

4.6.1 kohalikul tasandil

Sõmeru raamatukogu asukoht Rakvere Valla keskusehoones võimaldab head koostööd maja teiste struktuurüksustega. Raamatukogu on alati valmis osalema valla korraldatavatel üritustel omapoolse panusega. Nii oli Sõmeru raamatukogu avatud külastajatele kogu valla üritusel „Maaelufestival + Maal Elamise Päev“, lastele pakuti võimalusi meisterdamiseks.

Seoses eriolukorraga jäi aruandeaastal pakutavate ürituste arv planeeritust väiksemaks.

Sõmeru raamatukogus pakuti nii lastele kui ka täiskasvanutele Norra suursaatkonna suurepärase näitust „Norra lastekirjandus“. Sügisest alates pakkus silmailu kunstistuudio MTÜ Pistrik ulatuslik näitus, mis hõlmas keraamikat, graafikat ja joonistusi (juhendaja Kille Kruuv, Sõmeru ja Uhtna õpilaste suvekursuse tööd).

29.septembril kohtusime kirjanik Heli Künnapasega.

Toimus nõuandetund lapsevanematele ja pedagoogidele „Aita laps enesekindlaks“, nõu andis eripedagoog-logopeed Lena Jaago.

1.-7. novembrini viidi läbi liiklusnädal Sõmeru raamatukogus, kus oma teadmisi said proovile panna nii lapsed kui täiskasvanud. Kõik liiklustestide täitjad said auhinnaks helkurid.

26.novembrist kuni 11.detsembrini oli Sõmeru raamatukogus külastajatele vaatamiseks juba traditsiooniline Sõmeru saviringi tööde näitus (juhendaja Toivo Reinsoo).

Lepna haruraamatukogus tegutseb kaks korda kuus käsitööring. Kord nädalas toimub jooga treening. Detsembris toimus raamatukogus käsitöö näitusmüük. Raamatukogus saab tutvuda

kogutud kodulooga. Raamatukogude tihedam koostöö toimub oma valla raamatukogudega, lasteaiaga, koolidega.

4.6.2 riiklikul tasandil

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Laenutustegevuse käigus tutvustatakse pidevalt lugejatele iseseisvalt teavikute reserveerimise ja pikendamise võimalusi. Sõmeru raamatukogus on alates septembrikuust Cleveron raamatukapp, sellega seoses oli lugejatel palju küsimusi kapi kasutamise kohta. Sellekohase info andmise toimus nii raamatukogus kohapeal kui telefonitsi. Keskealine ja eakam lugeja vajab individuaalset nõustamist arvuti kasutamise osas, infot, kuidas siseneda erinevatesse portaalidesse, kuidas kasutada ID kaardi lugejat. Osutasime abi dokumentide leidmisel KOV kodulehelt, erinevate toetuste blankettide, tuludeklaratsioonide ja tervisedeklaratsioonide täitmisel. Eelmisel aastal kasvas oluliselt info vajadus, kuidas siseneda Patsiendiportaali, reserveerida aegu Digiregistratuuris, kuidas trükkida välja COVID-passe. Lastele tuleb pidevalt õpetada raamatukogu kasutamist ja teavikute otsimise põhimõtteid riulist.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Sõmeru raamatukogul ja Lepna haruraamatukogul on oma FB lehed, mille kaudu edastatakse infot ja raamatukogusid puudutavat teavet. Valla raamatukogudel puudub oma koduleht, teated avaldatakse Rakvere valla kodulehel. 2022.aastal üritame parendada ja täiendada valla kodulehel olevate raamatukogude kohta käivat infot.

Heaks väljundiks info edastamisel on valla ajaleht „Rakvere Valla Sõnumid“, sest sealt saab infot ka eakam vallakodanik. Tegevusi ja infot edastatakse lugejaile ka raamatukogu seinal ja välisuksel.

4.9 Andmebaasid.

Raamatukogudel puuduvad enda loodud andmebaasid ja veebipõhised teenused.

5. 2022. aasta tegevused

Kuna 2022.aasta on raamatukogude aasta, siis peatähelepanu läheb erinevate tegevuste korraldamisele raamatukogudes, et läbi nende tuua lugejad taas raamatukokku tagasi.

Uuel aruandeaastal soovime koos Rakvere vallavalitsusega muretseda suured raamatute tagastuskastid Sõmeru ja Uhtna raamatukogule ning väiksema tagastuskasti Lepna haruraamatukogule.

Lepnal kaasata koostööle raamatukoguga Lepna Noortekeskus ja Lasila Põhikool ning parandada tööd kogukonnakeskusena.

Direktor
Ene Tamm

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Sõmeru raamatukogu	5	20	5.23 €
Lepna haruraamatukogu	5	14	22.00 €

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

ettekanded, loengud, koolitused (kes esines, teema, kellele)

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2021)
Sõmeru raamatukogu	Raamatukogu põranda vaipkatte vahetus 283 m2 ulatuses.
Lepna haruraamatukogu	Töid ei teostatud.

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Sõmeru raamatukogu	Uuel aastal raamatukogus. Raamatukogutund lasteaiarühmale Mõmmikud.	16
Sõmeru raamatukogu	Liiklusnädala viktoriin lastele.	7
Sõmeru raamatukogu	Kadripäev raamatukogus.	14
Sõmeru raamatukogu	Ettelugemispäev lasteaialastele Raamatukogunädala raames	13
Lepna haruraamatukogu	Suvelugemine „Suvi raamatuga“	1
Lepna haruraamatukogu	Mänguasjade laad.	1

